

jeg gældende, hvis Delegationen blev enig med Altinget, vilde Rigsdagen ganske vist kunne forkaste et af en saadan Enighed udgaaet Lovforslag; men vilde Rigsdagen ikke realiter være afskaaret fra at foretage nogen Ændring af Betydning? Og vi kunde ikke tænke os andet, end at Rigsdagen vilde føle sig bundet til at vedtage Lovforslaget. Der er jo adskillige Politikere hernede, der endnu føler sig bundet til det Udkast af 1908, som blev forkastet af Islænderne; hvor meget mere vilde man da ikke føle sig bundet i dette Tilfælde?

At det konservative Folkeparti vægrede sig ved at blive repræsenteret i en Delegation, som i Høj og Hast blev valgt af Rigsdagen, uden at denne fik Tid til grundigt at overveje Sagen, og som mødte uden Mandat, skønt den vidste, at den vilde blive stillet overfor vidtgaaende, skarpt præciserede Krav fra Islændernes Side, har man bebrejdet os i haarde Ord. Man har sagt, at vi satte os selv ud af Spillet, at vi løb fra vort Ansvar o. s. v., o. s. v. Disse Bebrejdelser tager vi os let. Naar de tre andre Partiers Repræsentanter blev enige med Altinget — og at dette vilde ske, havde vi en vis Formodning om —, gad jeg virkelig vide, hvad vor ene delegerede kunde have udrettet! Vi ønskede et fælles dansk Grundlag for Forhandlingerne. Det naaede vi ikke, desværre. Saa foretrak vi at staa fuldstændig frit.

I og for sig skulde det synes naturligt, at Forhandlingerne blev genoptaget hernede. Paa Island blev hele Altinget spurgt, før Forliget blev sluttet. Burde den danske Rigsdag ikke have samme Ret til at fremkomme med Ændringsforslag? For det var dog muligt, at ikke alle de Partier, der lod sig repræsentere i Delegationen, i et og alt var enige med deres Tillidsmænd. Men man regnede ikke med denne Mulighed og stillede os overfor et fait accompli.

I lige Maade skulde det synes ikke unaturligt, om man havde taget Hensyn til vore Ønsker om at udskyde Sagen til efter Verdenskrigen. Den havde dog ingen Hast, da Island neppe kan faa sit Flag og sin Suverænetet som Verdens mindste Kongerige anerkendt før efter Fredskonferencen. Dog heller ikke her vilde man imødekomme os. Men naar Forholdet ligger saaledes, kan det ikke undre, at det konservative Folkeparti maa indtage en Stilling, der er forskellig fra Flertallets.

Det springende Punkt for os var og er, at det danske Rige bevares udelt, at Rigsenheden fastholdes. Vi erklærede os villige til at give Island indadtil det mest vidtstrakte Selvstyre, saaledes at Islænderne der er bestemmende paa Administrationens og Lovgivningens Omraade. Men vi kunde ikke gaa med til en Opløsning af det danske Riges Enhed, til, at Island blev en suveræn Stat, at der skulde være et Kongerige Danmark og et Kongerige Island, i det væsentlige kun forbundne ved Personalunion. Og heri var der tilsyneladende, men ogsaa kun tilsyneladende, ingen Forskel mellem os og de andre Partier. Ogsaa fra de Lejre hed det, at en Opløsning af Riget var alle imod. Det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) udtalte: „Naar vi gaar til denne Forhandling, fastholder vi, hvad vi ogsaa fastholdt i 1907—08, at Fællesskabet skal være et virkeligt Fællesskab og ikke blot Papir“. Venstres Ordfører i Landstinget, Rektor Kragh, erklærede overfor det konservative Folkeparti: „Hovedbetingelsen for overhovedet at gaa til en Forhandling om denne Sag er, at Danmarks Rige ikke opløses, og jeg kan forsikre den ærede Ordfører om, at det er en Bestemmelse, som alle Danske er enige om at stille“. Socialdemokratiets Ordfører i dette Ting, det ærede 10de Medlem for Hovedstaden (Borgbjerg), erklærede: „Der er Enighed i høj Grad mellem de tre Partier, der nu er rede til at deltage i Forhandlingen med Island, om, at Forbindelsen mellem Island og Danmark skal være en virkelig Rigsforbindelse“, og den fungerende Statsminister, den højtærede Finansminister, gik endog saa vidt, at han sagde: „Man gaar til denne Forhandling for at styrke, fæstne Forbindelsen indenfor Rigets Dele“. Nu er det, jeg tillader mig at spørge: Er dette Formaal, „at styrke, fæstne Forbindelsen indenfor Rigets Dele“, naaet ved det foreliggende Forslag til Dansk-Islandsk Forbundslov? Vi mener Nej. Vi mener, at naar Forslaget vedtages, da er Rigsenheden ophørt.

Symbolet for den danske Statsenhed, det fælles Handelsflag paa internationalt Søterritorium, er strøget, det fælles Statsraad er gaaet samme Vej. Og vel skal Danmarks Højesteret foreløbig være den højeste Domstol i islandske Sager, men Island kan naar som helst oprette en øverste Domstol i Landet selv, og det vil neppe vare længe, inden dette sker. Danmark skal under dansk Flag udøve Fiskerinspektionen indenfor Islands Sømraade.